

Obsah

Předmluva.....	11
Úvodní slovo o širších souvislostech problematiky	15
Charakteristika hraničních pedagogických disciplín	19

VIZUALIZACE JAKO TEORETICKÝ PROBLÉM.....25

1. Vizualizace a vizuální gramotnost.....	26
2. Terminologické dispozice a souvislosti	31
3. Vizualizace jako jev gnozeologický	33
3.1 Typy vizuálií	33
3.1.1 Školní obraz	36
3.1.2 Schéma	37
3.1.3 Graf	39
3.1.4 Mentální mapa.....	45
3.1.5 Tabulka.....	48
3.2 Gnozeologická hodnota vizuálií	50
4. Psychologické aspekty vizualizace.....	52
4.1 Psychologické funkce vizuálií	54
5. Sociologické aspekty vizualizace	56
5.1 Současná společnost a sociální komunikace.....	56
5.2 Sociologické funkce vizuálií.....	57
6. Vizualizace jako pedagogický fenomén	60
6.1 Schémata, grafy a tabulky jako prostředky vizualizace, schematizace a zefektivnění studia	61
6.2 Pedagogická a didaktická hodnota a funkce vizuálií	63
6.3 Didaktické funkce vizuálií ve vztahu k fázím vyučovacího procesu.....	66
6.4 Schémata, grafy a tabulky ve vyučovacím procesu	69
6.5 Kritéria výběru vizuálií pro aplikaci v učebním procesu.....	73

VYBRANÉ PROBLÉMY HRANIČNÍCH PEDAGOGICKÝCH DISCIPLÍN VE VIZUALIZOVANÉ PODOBĚ .....

77

1. Filozofie výchovy.....	77
1.1 Antropologické aspekty	78
1.1.1 Základní listina lidských práv a svobod.....	78
1.1.2 Sklony – animální výbava člověka	80
1.1.3 Hierarchie potřeb podle teorie ERG.....	81
1.1.4 Hierarchie potřeb osobnosti	82
1.1.5 Osobnost a systém potřeb	83
1.1.6 Systém (skladba) společnosti a kultury.....	84

1.2 Axiologické aspekty	85
1.2.1 Složky osobnosti a základní kategorie hodnot	85
1.2.2 Druhy hodnot	86
1.2.3 Typy hodnotových orientací	87
1.2.4 Typy konverze hodnotových orientací	88
1.2.5 Estetický vztah člověka ke skutečnosti	89
1.2.6 Příčiny a důsledky pasivity a průměrnosti	90
1.2.7 Proměny hodnot (mentální mapa)	91
1.2.8 Proměny hodnot (tabulky)	92
1.3 Teleologické aspekty	94
1.3.1 Vzdělávací a výchovné cíle	95
1.3.2 Taxonomie vzdělávacích cílů	96
1.3.3 Taxonomie výchovných cílů	96
1.3.4 Taxonomie výchovných cílů – kognitivní oblast	97
1.3.5 Výběr operačních sloves pro vymezení výchovně vzdělávacích cílů podle Bloomovy taxonomie	98
1.3.6 Taxonomie výchovných cílů – afektivní oblast	99
1.3.7 Taxonomie výchovných cílů – psychomotorická oblast	100
1.3.8 Cíle estetické výchovy	101
2. Pedagogická psychologie	102
2.1 Psychologie osobnosti	102
2.1.1 Základní faktory vývoje člověka	103
2.1.2 Periodizační soustava vývoje dítěte a dorostu	104
2.1.3 Podmínky působící ve vývoji osobnosti	105
2.1.4 Vývoj vztahu dítěte k činitelům ovlivňujícím formování dětské osobnosti	106
2.1.5 Rysy osobnosti	
2.1.6 Hierarchický model organizace osobnosti	108
2.1.7 Interpersonální vlastnosti osobnosti	109
2.1.8 Klasifikace interpersonálního chování	110
2.1.9 Příznaky patologických osobnostních projevů	111
2.2 Psychické jevy	113
2.2.1 Přehled hlavních skupin psychických jevů	114
2.2.2 Projevy citů	115
2.2.3 Inteligence jako schopnost zpracovat informace	117
2.2.4 Proces přijetí a zpracování informace	118
2.2.5 Gulifordův model struktury intelektu	119

2.2.6	Stupně inteligence	120
2.2.7	Pojmové chápání podle G. Edelmana	121
2.2.8	Integrovaný model myšlení	122
2.2.9	Reflektivní a aktivní myšlení	123
2.2.10	Model učení	124
2.2.11	Učení s myšlením	125
2.2.12	Vědomostní základ	126
2.2.13	Kritické myšlení	127
2.2.14	Typy sebehodnocení	128
2.3	Tvořivost	129
2.3.1	Tvořivost	130
2.3.2	Soustava tvůrčích schopností a základních psychických procesů	131
2.3.3	Model rozvíjania nadania	133
2.3.4	Model tvořivého procesu	134
2.3.5	Tvořivé myšlení	135
2.3.6	Fáze tvůrčího procesu	136
2.3.7	Hierarchický model procesu výchovy k tvořivosti	137
2.3.8	Charakteristické rysy umělecké a pedagogické tvořivosti	138
2.3.9	Charakteristické rysy umělecké a vědecké tvořivosti	139
2.3.10	Průnik příznačných rysů umělecké a vědecké tvořivosti	140
2.4	Vizualizace	141
2.4.1	Sémantizace a vizualizace	142
2.4.2	Grafická znázornění	143
2.4.3	Typy vizuálních úloh	144
2.4.4	Psychologické funkce vizuálií	146
2.4.5	Sociologické funkce vizuálií	146
2.4.6	Didaktické funkce vizuálií	148
3.	Sociální pedagogika	149
3.1	Sociologické aspekty	149
3.1.1	Životní cyklus	150
3.1.2	Časové dispozice	152
3.1.3	Výchova z hlediska sociálních rolí	153
3.1.4	Komunikační styly	154
3.1.5	Vnímavost' a nevhodnost' osobného příkladu	155
3.1.6	Společenské útvary	156
3.1.7	Znaky výchovného kolektivu	157
3.1.8	Etapy vývoje kolektivu	158

3.1.9	Metody kolektivní výchovy	159
3.1.10	Sociometrie	160
3.1.11	Sociogram	161
3.1.12	Sématický diferenciál na zjišťování konotativního významu slov	162
3.1.13	Bodování osobního vlivu učitele na žáky	163
3.2	Etologické aspekty	165
3.2.1	Modely vztahu osobnosti s prostředím	166
3.2.2	Determinanty ovlivňující klima školní třídy	167
3.2.3	Faktory rodinného prostředí	168
3.2.4	Typologie rodičovských pozic	169
3.2.5	Vliv typu rodinné výchovy na úroveň očekávání a aspirace dítěte	170
3.2.6	Funkce masmédií	171
4.	Oborová didaktika	172
4.1	Oborová didaktika jako hraniční pedagogická disciplína	173
4.2	Vědní disciplíny didaktiky českého jazyka a literatury	174
4.3	Vědní disciplíny didaktiky hudební výchovy	175
Literatura	.....	176
1.	Literatura k problematice vizualizace, schematizace a tabulace.....	176
1.1.	Knižní publikace	176
1.2.	Sborníkové studie	177
1.3.	Časopisecké statě	177
2.	Pedagogická literatura použitá jako zdroj vizualizovaných problémů.....	178
2.1	Knižní publikace	178
2.2	Sborníkové studie	180
2.3	Časopisecké statě	182
Z názorů recenzentů	.....	185
K životní a profesní dráze autora	.....	186
Rejstřík jmenný.....	.....	188
Rejstřík věcný.....	.....	190